

**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
WIZARA YA ELIMU SAYANSI TEKNOLOJIA NA UFUNDI**

**MUHTASARI WA ELIMUMSINGI
DARASA LA II**

**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
WIZARA YA ELIMU SAYANSI TEKNOLOJIA NA UFUNDI**

MUHTASARI WA ELIMUMSINGI

DARASA LA II

2015

© Wizara ya Elimu Sayansi Teknolojia na Ufundi, 2015

Toleo la kwanza, 2015

Toleo la Pili, 2016

ISBN. 978 9976 61 396 4

Taasisi ya Elimu Tanzania

S.L.P 35094

Dar es Salaam.

Simu:+255 22 2773005/+255 22 277 1358

Faksi: +255 22 2774420

Tovuti:www.tie.go.tz /Baruapepe: director.general@tie.go.tz

Haki zote zimehifadhiwa. Hairuhusiwi kuiga, kunakili, kutafsiri, kupiga chapa au kutoa andiko hili kwa namna yoyote ile bila idhini ya Kamishna wa Elimu, Wizara ya Elimu, Sayansi, Teknolojia na Ufundi.

Yaliyomo

	Ukurasa
Dibaji.....	iv
1.0 Utangulizi.....	1
2.0 Muundo wa Muhtasari.....	1
3.0 Malengo.....	1
4.0 Umahiri Mkuu.....	2
4.1 Kusoma.....	2
4.2 Kuandika.....	2
4.3 Kuhesabu.....	2
4.4 Kutunza Afya na Mazingira.....	3
4.5 Kuendeleza Michezo na Sanaa.....	3
5.0 Umahiri Mkuu: KUSOMA.....	4
6.0. Umahiri Mkuu: KUANDIKA.....	16
7.0 Umahiri Mkuu: KUHESABU.....	22
8.0 Umahiri Mkuu: KUTUNZA AFYA NA MAZINGIRA.....	30
9.0 Umahiri Mkuu: KUENDELEZA MICHEZO NA SANAA	35

Dibaji

Uamuzi wa kuboresha mtaala wa Darasa la I na la II unatokana na mpango wa kitaifa wa kukuza stadi za Kusoma, Kuandika na Kuhesabu (KKK). Mpango huu umezingatia matokeo ya tafiti zinazoonesha kwamba, baadhi ya wanafunzi wanamaliza elimu ya msingi bila kuwa na stadi za KKK. Muhtasari huu unalenga kuwawezesha walimu kuwasaidia wanafunzi kukuza stadi za KKK na umeandaliwa kwa kuzingatia mtaala wa Elimu ya Msingi Darasa la I na la II wa mwaka 2015. Katika kujifunza Kusoma na Kuandika muhtasari huu umeweka msisitizo katika mbinu ya kifoniki ambayo imejikita katika utambuzi wa sauti za herufi zinazounda maneno. Maudhui ya muhtasari huu yamegawanyika katika umahiri wa Kusoma, Kuandika, Kuhesabu, Kutunza Afya na Mazingira na Kuendeleza Michezo na Sanaa.

Muhtasari huu unatakiwa kutekelezwa kama unavyoelekeza. Hata hivyo shule zina nafasi ya kupanga utekelezaji kwa kuzingatia mazingira yao. Jambo kubwa ni kuhakikisha kwamba wanafunzi wanapata vipindi vyote vilivyopangwa kwa kila umahiri mkuu kama ilivyooneshwa kwenye mtaala wa Darasa la I na la II. Aidha, wanafunzi watapimwa utendaji wao kwa kuzingatia viwango vya utendaji vilivyowekwa. Hivyo, walimu wote na wafanyakazi wengine waliopo shuleni wanajukumu la kuhakikisha kwamba muhtasari huu unatekelezwa kwa mafanikio na kuhakikisha kwamba wanafunzi wote wanapata fursa sawa. Ni matarajio yangu kwamba wanafunzi watakuza umahiri uliokusudiwa.

Prof. Eustella Bhalalusesa

Kamishna wa Elimu

Wizara ya Elimu, Sayansi, Teknolojia na Ufundi

1.0 Utangulizi

Muhtasari huu umeandaliwa kutokana na mtaala wa Elimu ya Msingi wa Darasa la I na la II wa mwaka 2015. Madhumuni makuu ya muhtasari huu ni kumwezesha mwanafunzi wa Darasa la II kujenga stadi za Kusoma, Kuandika na Kuhesabu (KKK). Stadi hizi ni msingi muhimu katika kumwezesha mwanafunzi kujifunza kwa ufanisi na kumudu masomo yake katika ngazi za juu kwa ubora unaotakiwa. Ujifunzaji wa KKK pia unalenga kumpatia mwanafunzi mbinu zitakazomwezesha kuwa na uwezo wa kujifunza mwenyewe.

2.0 Muundo wa Muhtasari

Muhtasari huu umejikita katika shughuli za kutendwa na wanafunzi ambazo ndizo msingi mkuu wa mtaala unaozingatia umahiri. Katika kutumia muhtasari mwalimu anashauriwa kupitia kwa kina mtaala wa Darasa la I na II ili aweze kuutekeleza darasani kama ilivyokusudiwa. Mpangilio wa muhtasari huu unajumuisha utangulizi, malengo, umahiri unaokusudiwa kujengwa katika Kusoma, Kuandika, Kuhesabu, Kutunza Afya na Mazingira pamoja na Kuendeleza Michezo na Sanaa. Sehemu ya nne ya muhtasari ni maudhui ambayo yamejikita katika 1) Umahiri mahususi, 2) Shughuli za kutendwa na Mwanafunzi, 3) Vigezo vya upimaji, na 4) Upimaji wa viwango vya utendaji wa mwanafunzi.

3.0 Malengo

Muhtasari huu umeandaliwa ili kumwezesha mwanafunzi wa Darasa la II:

- a) Kukuza stadi za Kusoma, Kuandika na Kuhesabu;
- b) Kuwasiliana kwa njia sahili;
- c) Kukuza stadi za kutunza afya;
- d) Kujenga uimara wa mwili na kukuza stadi za kushirikiana na wengine;
- e) Kuwa na mtazamo chanya kuhusu kujifunza.
- f) Kuthamini mazingira, kujitambua na kukuza vipaji na ubunifu katika michezo na sanaa.
- f) Kujielewa na kukuza vipaji na ubunifu katika michezo na sanaa.
- g) Kujitambua, kukuza vipaji na ubunifu katika Michezo na Sanaa

4.0 Umahiri Mkuu

Muhtasari huu umejikita katika maeneo makuu matano ya umahiri ambayo yamegawanywa katika maeneo mbalimbali yatakayomwezesha mwanafunzi kujenga umahiri mkuu kama ifuatavyo:

4.1 Kusoma

- a) Lugha ya mazungumzo
- b) Utambuzi wa sauti
- c) Utambuzi wa sauti za herufi
- d) Matumizi ya msamiati
- e) Ufahamu wa kusoma na kusikiliza
- f) Kusoma kwa ufasaha

4.2 Kuandika

- a) Uumbaji wa herufi
- b) Uundaji wa maneno
- c) Kuandika kwa mfuatano sahihi wa matukio
- d) Matumizi ya kanuni za uandishi
- e) Ufasaha na ushikamani

4.3 Kuhesabu

- a) Kutambua namba
- b) Kutambua namba na uhusiano
- c) Matendo katika namba
- d) Kutambua vipimo
- e) Kutambua maumbo
- f) Kukusanya na kuorodhesha vitu

4.4 Kutunza Afya na Mazingira

- a) Kutambua sehemu za nje za mwili wa binadamu
- b) Kubaini njia za kujikinga na magonjwa
- c) Kusafisha na kutunza mazingira
- d) Kutoa huduma ya kwanza
- e) Kutambua viumbe hai

4.5 Kuendeleza Michezo na Sanaa

- a) Kucheza michezo sahili
- b) Kuonesha mwenendo sahihi katika michezo
- c) Utambuzi wa kanuni katika michezo na sanaa
- d) Kuwasiliana kupitia sanaa
- e) Kubuni na kuimarisha stadi za sanaa na michezo

5.0 Umahiri Mkuu: KUSOMA

Umahiri mkuu wa Kusoma umegawanywa katika umahiri mahususi ambao mtitiriko wake ukikamilika utamwezesha mwanafunzi kuwa na uwezo wa kusoma kulingana na malengo ya mtaala. Mtiririko huu umeoneshwa vizuri katika jedwali kama ifuatavyo:

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
5.1 Kukuza lugha ya mazungumzo katika kuwasiliana	a) Kuanzisha na kuendeleza mazungumzo kuhusu mchezo teule baina ya wanafunzi wawili.	Uanzishaji na uendelezaji wa mazungumzo baina ya wanafunzi wawili kuhusu mchezo teule unafanyika kwa usahihi.	Anaanzisha na kuendeleza mazungumzo na mwanafunzi mwenzake kuhusu mchezo teule kwa kufanya makossa mengi.	Anaanzisha na kuendeleza mazungumzo na mwanafunzi mwenzake kuhusu mchezo teule kwa kufanya makosa machache.	Anaanzisha na kuendeleza mazungumzo na mwanafunzi mwenzake kuhusu mchezo teule kwa kufanya makosa machache sana.	Anaanzisha na kuendeleza mazungumzo na mwanafunzi mwenzake kuhusu mchezo teule kwa usahihi.
	b) Kusimulia hadithi na kueleza mafunzo ya hadithi hiyo.	Usimuliaji wa hadithi na kueleza mafunzo ya hadithi hiyo unafanyika kwa usahihi.	Anasimulia hadithi kwa kusitasita na kushindwa kueleza mafunzo ya hadithi hiyo.	Anasimulia hadithi na kueleza mafunzo ya hadithi hiyo kwa kusitasita.	Anasimulia hadithi kwa usahihi na kueleza mafunzo ya hadithi hiyo kwa kusitasita kidogo.	Anasimulia hadithi na kueleza mafunzo ya hadithi hiyo kwa usahihi.
	c) Kusimulia matukio mbalimbali kuhusu sherehe.	Usimuliaji wa matukio mbalimbali kuhusu sherehe unafanyika kwa usahihi.	Anasimulia matukio mbalimbali kuhusu sherehe kwa kuwa na makosa mengi sana.	Anasimulia matukio mbalimbali kuhusu sherehe kwa kuwa na makosa machache.	Anasimulia matukio mbalimbali kuhusu sherehe kwa kuwa na makosa machache sana.	Anasimulia matukio mbalimbali kuhusu sherehe kwa usahihi.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
5.2 Kutambua sauti zinazounda maneno	a) Kubaini kwa kutamka sauti zilizounda maneno teule.	Ubainishaji kwa kutamka sauti zilizounda maneno teule unafanyika kwa usahihi.	Anabainisha kwa kutamka sauti zilizounda maneno teule kwa kukosea.	Anabainisha kwa kutamka sauti zilizounda baadhi ya maneno teule kwa usahihi.	Anabainisha kwa kutamka sauti zilizounda maneno mengi teule kwa usahihi.	Anabainisha kwa kutamka sauti zilizounda maneno yote teule kwa usahihi.
	b) Kubainisha kwa kutaja sauti za mwanzo na sauti za mwisho katika maneno yenye silabi tatu.	Ubainishaji kwa kutaja sauti za mwanzo na sauti za mwisho katika maneno yenye silabi tatu unafanyika kwa usahihi.	Anabainisha kwa kutaja sauti chache za mwanzo kwa kusitasita na kushindwa kutaja sauti za mwisho katika maneno yenye silabi tatu.	Anabainisha kwa kutaja sauti chache za mwanzo kwa usahihi na kutaja sauti chache za mwisho kwa kusitasita katika maneno yenye silabi tatu.	Anabainisha kwa kutaja sauti nyingi za mwanzo kwa usahihi na kutaja sauti chache za mwisho katika maneno yenye silabi tatu.	Anabainisha kwa kutaja sauti zote za mwanzo na za mwisho kwa usahihi katika maneno yenye silabi tatu.
	c) Kuunganisha sauti zinazounda maneno yenye silabi tatu kutokana na maneno yaliyotamkwa kwa kutenganishwa.	Uunganishaji wa sauti zinazounda maneno yenye silabi tatu kutokana na neno lililotamkwa kwa kutenganishwa unafanyika kwa usahihi.	Anaunganisha kwa kukosea sauti chache sana zinazounda maneno machache sana yenye silabi tatu kutokana na maneno yaliyotamkwa kwa kutenganishwa.	Anaunganisha kwa usahihi sauti chache zinazounda maneno machache yenye silabi tatu kutokana na maneno yaliyotamkwa kwa kutenganishwa.	Anaunganisha kwa usahihi sauti nyingi zinazounda maneno mengi yenye silabi tatu kutokana na maneno yaliyotamkwa kwa kutenganishwa.	Anaunganisha kwa usahihi sauti zote zinazounda maneno yote yenye silabi tatu kutokana na maneno yote yaliyotamkwa kwa kutenganishwa.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa Wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji Mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji Mzuri sana wa mwanafunzi</i>
	d) Kubaini kwa kutaja idadi ya sauti zinazounda maneno yenye silabi tatu.	Ubainishaji kwa kutaja idadi ya sauti zinazounda maneno yenye silabi tatu unafanyika kwa usahihi.	Anabaini kwa kutaja idadi ya sauti chache sana zinazounda maneno machache sana kwa usahihi.	Anabaini kwa kutaja idadi ya sauti chache zinazounda maneno machache kwa usahihi.	Anabaini kwa kutaja idadi ya sauti nyingi zinazounda maneno mengi kwa usahihi.	Anabaini kwa kutaja idadi ya sauti zote zinazounda maneno yote aliyopewa kwa usahihi.
	e) Kubadili sauti za mwisho katika neno kuunda neno jipya.	Ubadilishaji wa sauti za mwisho katika kuunda neno jipya unafanyika kwa usahihi.	Anabadili sauti chache sana za mwisho katika maneno machache sana na kuunda maneno mapya machache sana yasiyokuwa na maana.	Anabadili sauti chache za mwisho katika maneno machache na kuunda maneno mapya machache yenye maana.	Anabadili sauti nyingi za mwisho katika maneno mengi na kuunda maneno mapya mengi yenye maana.	Anabadili sauti zote za mwisho katika maneno yote aliyopewa na kuunda maneno mapya yenye maana.
	f) Kubadili sauti za mwanzo katika neno na kuunda neno jipya.	Ubadilishaji wa sauti za mwanzo katika neno na kuunda neno jipya unafanyika kwa usahihi.	Anabadili sauti chache sana za mwanzo katika maneno machache sana na kuunda maneno mapya machache sana yasiyokuwa na maana.	Anabadili sauti chache za mwanzo katika maneno machache na kuunda maneno mapya machache yenye maana.	Anabadili sauti nyingi za mwanzo katika maneno mengi na kuunda maneno mapya mengi yenye maana.	Anabadili sauti zote za mwanzo katika maneno yote aliyopewa na kuunda maneno mapya yenye maana.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
5.3 Kutambua herufi	a) Kuunganisha silabi mbili zinazoundwa na sauti za irabu (a, e, i, o, u) na kuunda maneno yenye maana.	Silabi mbili zinazoundwa na sauti za irabu zinaunganishwa na kuunda maneno yenye maana kwa usahihi.	Anaunganisha silabi mbili zinazoundwa na sauti za irabu na kuunda neno moja lisilokuwa na maana kwa kutumia irabu mbili.	Anaunganisha silabi mbili zinazoundwa na sauti za irabu na kuunda neno moja lenye maana kwa kutumia irabu mbili kwa usahihi.	Anaunganisha silabi mbili zinazoundwa na sauti za irabu na kuunda maneno mawili yenye maana kwa kutumia irabu tatu kwa usahihi.	Anaunganisha silabi mbili zinazoundwa na sauti za irabu na kuunda maneno matatu yenye maana kwa kutumia irabu tatu kwa usahihi.
	b) Kutenganisha sauti za irabu zinazounda maneno yenye silabi mbili.	Sauti za irabu zinazounda maneno yenye silabi mbili zinatenganishwa kwa usahihi.	Anatenganisha sauti za irabu zinazounda neno moja kwa kusitasita.	Anatenganisha sauti za irabu zinazounda neno moja kwa kwa usahihi.	Anatenganisha sauti za irabu zinazounda maneno mawili kwa usahihi.	Anatenganisha sauti za irabu zinazounda maneno matatu kwa usahihi.
	c) Kuhusianisha sauti na konsonanti (bB, mM, kK, dD, nN); (lL, tT, pP, sS, fF, jJ); (gG, yY, zZ, hH, rR, wW, vVchCH) kwa kutumia kadi za herufi.	Uhusianishaji wa sauti na konsonanti unafanyika kwa usahihi kwa kutumia kadi za herufi.	Anahusianisha sauti na konsonanti nne kati ya kumi na tisa kwa usahihi.	Anahusianisha sauti na konsonanti tisa kati ya kumi na tisa kwa usahihi.	Anahusianisha sauti na konsonanti kumi na nne kati ya kumi na tisa kwa usahihi.	Anahusianisha sauti na konsonanti zote kumi na tisa kwa usahihi.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa Wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji Mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji Mzuri sana wa mwanafunzi</i>
	d) Kuunganisha na kutamka sauti za konsonanti na irabu ili kuunda silabi.	Uunganishaji na utamkaji wa sauti za konsonanti na irabu ili kuunda silabi unafanyika kwa usahihi.	Anaunganisha na kutamka sauti za konsonanti tano kati ya kumi na tisa na irabu ili kuunda silabi kwa usahihi.	Anaunganisha na kutamka sauti za konsonanti kumi kati ya kumi na tisa na irabu ili kuunda silabi kwa usahihi.	Anaunganisha na kutamka sauti za konsonanti kumi na tano kati ya kumi na tisa na irabu ili kuunda silabi kwa usahihi.	Anaunganisha na kutamka sauti zote za konsonanti na irabu ili kuunda silabi kwa usahihi.
	e) Kutenganisha na kutamka sauti za herufi zinazounda silabi.	Sauti za herufi zinazounda silabi zinatenganishwa na kutamkwa kwa usahihi.	Anatenganisha na kutamka sauti za konsonanti tano kati ya kumi na tisa na irabu kwa usahihi.	Anatenganisha na kutamka silabi zinazoundwa na konsonanti kumi kati ya kumi na tisa na irabu kwa usahihi.	Anatenganisha na kutamka silabi zinazoundwa na konsonanti kumi na tano kati ya kumi na tisa na irabu kwa usahihi.	Anatenganisha na kutamka silabi zinazoundwa na konsonanti zote kumi na tisa na irabu kwa usahihi.
	f) Kuunganisha silabi zinazotokana na herufi ishirini na nne ili kuunda maneno yenye silabi tatu na kuyatamka.	Uunganishaji wa silabi zinazotokana na herufi ishirini na nne ili kuunda maneno ya silabi tatu na kuyatamka unafanyika kwa usahihi.	Anaunganisha silabi chache sana zinazotokana na herufi sita kati ya ishirini na nne ili kuunda maneno yenye silabi tatu na kuyatamka kwa usahihi.	Anaunganisha silabi chache zinazotokana na herufi kumi na mbili kati ya ishirini na nne ili kuunda maneno yenye silabi tatu na kuyatamka kwa usahihi.	Anaunganisha silabi nyingi zinazotokana na herufi kumi na nane kati ya ishirini na nne ili kuunda maneno yenye silabi tatu na kuyatamka kwa usahihi.	Anaunganisha silabi nyingi sana zinazotokana na herufi zote ishirini na nne ili kuunda maneno yenye silabi tatu na kuyatamka kwa usahihi.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa Wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji Mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji Mzuri sana wa mwanafunzi</i>
	g) Kutenganisha na kutamka silabi zinazounda maneno yenye silabi tatu.	Utenganishaji na utamkaji wa silabi zinazounda maneno yenye silabi tatu unafanyika kwa usahihi.	Anatenganisha na kutamka silabi zinazoundwa na herufi sita kati ya ishirini na nne kwa usahihi katika maneno machache sana yenye silabi tatu.	Anatenganisha na kutamka silabi zinaoundwa na herufi kumi na mbili kati ya ishirini na nne kwa usahihi katika maneno machache yenye silabi tatu.	Anatenganisha na kutamka silabi zinaoundwa na herufi kumi na nane kati ya ishirini na nne kwa usahihi katika maneno mengi yenye silabi tatu.	Anatenganisha na kutamka silabi zinaoundwa na herufi zote ishirini na nne kwa usahihi katika maneno mengi sana yenye silabi tatu.
	h) Kuunganisha maneno ili kuunda sentensi.	Uunganishaji wa maneno ili kuunda sentensi unafanyika kwa usahihi.	Anaunganisha maneno machache sana ili kuunda sentensi chache sana kwa usahihi.	Anaunganisha maneno machache ili kuunda sentensi chache sana kwa usahihi.	Anaunganisha maneno mengi ili kuunda sentensi nyingi kwa usahihi.	Anaunganisha maneno mengi sana ili kuunda sentensi nyingi sana kwa usahihi.
	i) Kutenganisha maneno yanaounda sentensi.	Utenganishaji wa maneno na kutamka maneno yanayounda sentensi unafanyika kwa usahihi.	Anatenganisha maneno katika sentensi chache kwa kukosea.	Anatenganisha maneno katika sentensi chache kwa usahihi.	Anatenganisha maneno katika sentensi nyingi kwa usahihi.	Anatenganisha maneno katika sentensi nyingi sana kwa usahihi.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji Mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji Mzuri sana wa mwanafunzi</i>
	j) Kuhusianisha sauti na herufi mwambatano (dhDH, thTH, ng'NG', mbwMBW, ngwNGW, chwCHW, ndwNDW) kwa kutumia kadi za herufi mwambatano.	Uhusianishaji wa sauti na herufi mwambatano (dhDH, thTH, ng'NG', mbwMBW, ngwNGW, chwCHW, ndwNDW) kwa kutumia kadi za herufi mwambatano unafanyika kwa usahihi.	Anahusianisha sauti na herufi mwambatano mbili kati ya saba kwa usahihi.	Anahusianisha sauti na herufi mwambatano nne kati ya saba kwa usahihi.	Anahusianisha sauti na herufi mwambatano sita kati ya saba kwa usahihi.	Anahusianisha sauti na herufi mwambatano zote saba kwa usahihi.
	k) Kuunganisha sauti za herufi mwambatano na irabu katika kuunda silabi.	Uunganishaji wa sauti za herufi mwambatano na irabu katika kuunda silabi unafanyika kwa usahihi.	Anaunganisha sauti za herufi mwambatano chache sana na irabu katika kuunda silabi kwa usahihi.	Anaunganisha sauti za herufi mwambatano chache na irabu katika kuunda silabi kwa usahihi.	Anaunganisha sauti za herufi mwambatano nyingi na irabu katika kuunda silabi kwa usahihi.	Anaunganisha sauti za herufi mwambatano zote na irabu katika kuunda silabi kwa usahihi.
	l) Kutenganisha sauti za herufi mwambatano na irabu zinazounda silabi.	Utenganishaji wa sauti za herufi mwambatano na irabu zinazounda silabi unafanyika kwa usahihi.	Anatenganisha sauti za herufi mwambatano mbili na irabu zinazounda silabi kwa usahihi.	Anatenganisha sauti za herufi mwambatano nne na irabu zinazounda silabi kwa usahihi.	Anatenganisha sauti za herufi mwambatano sita na irabu zinazounda silabi kwa usahihi.	Anatenganisha sauti za herufi mwambatano saba na irabu zote kwa usahihi.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
	m) Kuunganisha silabi za herufi mwambatano na silabi sahili katika kuunda maneno yenye silabi tatu.	Uunganishaji wa silabi za herufi mwambatano na silabi sahili katika kuunda maneno yenye silabi tatu unafanyika kwa usahihi.	Anaunganisha silabi mwambatano mbili na silabi sahili katika kuunda maneno yenye silabi tatu kwa usahihi.	Anaunganisha silabi mwambatano nne na silabi sahili katika kuunda maneno yenye silabi tatu kwa usahihi.	Anaunganisha silabi mwambatano sita na silabi sahili katika kuunda maneno yenye silabi tatu kwa usahihi.	Anaunganisha silabi mwambatano zote na silabi sahili katika kuunda maneno yenye silabi tatu kwa usahihi.
	n) Kutenganisha silabi za herufi mwambatano na silabi sahili katika maneno yaliyoundwa na silabi tatu.	Utenganishaji wa silabi za herufi mwambatano na silabi sahili katika maneno yaliyoundwa na silabi tatu unafanyika kwa usahihi.	Anatenganisha silabi za herufi mwambatano mbili na silabi sahili katika maneno yaliyoundwa na silabi tatu kwa usahihi.	Anatenganisha silabi za herufi mwambatano nne na silabi sahili katika maneno yaliyoundwa na silabi tatu kwa usahihi.	Anatenganisha silabi za herufi mwambatano sita na silabi sahili katika maneno yaliyoundwa na silabi tatu kwa usahihi.	Anatenganisha silabi za herufi mwambatano zote na silabi sahili katika maneno yaliyoundwa na silabi tatu kwa usahihi.
	o) Kuunganisha maneno yenye kuundwa na herufi mwambatano na maneno sahili ili kuunda sentensi.	Uunganishaji wa maneno yenye kuundwa na herufi mwambatano na maneno sahili ili kuunda sentensi unafanyika kwa usahihi.	Anaunganisha maneno machache sana yenye kuundwa na herufi mwambatano na maneno sahili ili kuunda sentensi kwa usahihi.	Anaunganisha maneno machache yenye kuundwa na herufi mwambatano na maneno sahili ili kuunda sentensi kwa usahihi.	Anaunganisha maneno mengi yenye kuundwa na herufi mwambatano na maneno sahili ili kuunda sentensi kwa usahihi.	Anaunganisha maneno mengi sana yenye kuundwa na herufi mwambatano na maneno sahili ili kuunda sentensi kwa usahihi.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Vtendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji Mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
	p) Kutenganisha maneno yanayoundwa na herufi mwambatano na maneno sahili katika sentensi.	Utenganishaji wa maneno yenye kuundwa na herufi mwambatano na maneno sahili katika sentensi unafanyika kwa usahihi.	Anatenganisha maneno matatu yenye kuundwa na herufi mwambatano na maneno sahili katika sentensi kwa usahihi.	Anatenganisha maneno sita yenye herufi mwambatano na maneno sahili katika sentensi kwa usahihi.	Anatenganisha maneno tisa yenye herufi mwambatano na maneno sahili katika sentensi kwa usahihi.	Anatenganisha maneno kumi na mbili yenye herufi mwambatano na maneno sahili katika sentensi kwa usahihi.
5.4 Kujenga ufahamu katika kusoma na kusikiliza	a) Kutumia kifungu cha habari kutabiri matukio.	Utabiri wa matukio kwa kutumia kifungu cha habari unafanyika kwa usahihi.	Anatabiri matukio machache sana kwa kusitasita kwa kutumia kifungu cha habari .	Anatabiri baadhi ya matukio kwa kutumia kifungu cha habari kwa usahihi.	Anatabiri matukio mengi kwa kutumia kifungu cha habari kwa usahihi.	Anatabiri matukio yote katika habari kwa usahihi.
	b) Kutumia picha katika kifungu cha habari kueleza sifa za wahusika katika hadithi.	Uelezaji wa sifa za wahusika katika hadithi unafanyika kwa usahihi.	Anaeleza sifa za wahusika katika habari kwa kusitasita na kuwa na makosa mengi.	Anaeleza sifa za wahusika katika habari bila kusitasita na kuwa na makosa machache .	Anaeleza sifa za wahusika katika habari bila kusitasita na kuwa na makosa machache sana	Anaeleza sifa za wahusika katika habari kwa usahihi.
	c) Kutumia kifungu cha habari kusoma na kujibu maswali, yenye kupima ufahamu na kukuza msamiati kwa usahihi.	Usomaji wa kifungu cha habari unafanyika kwa usahihi na kujibu maswali yenye kupima ufahamu na kukuza msamiati kwa usahihi.	Anasoma kifungu cha habari na kujibu maswali mawili kwa usahihi.	Anasoma kifungu cha habari na anajibu maswali manne kwa usahihi.	Anasoma kifungu cha habari na kujibu maswali sita kwa usahihi.	Anasoma kifungu cha habari na kujibu maswali yote aliyopewa kwa usahihi.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
	d) Kutumia kifungu cha habari kubaini msamiati mpya uliotumika ili kukuza ufahamu wa kusoma.	Ubainishaji wa msamiati mpya uliotumika kukuza ufahamu wa kusoma unafanyika kwa usahihi.	Anabaini maneno machache sana kutoka katika kifungu cha habari teule.	Anabaini maneno machache kutoka katika kifungu cha habari teule.	Anabaini maneno mengi kutoka katika kifungu cha habari teule.	Anabaini maneno yote kutoka katika kifungu cha habari teule.
	f) Kuhusianisha habari/ hadithi na uzoefu wa maisha / maarifa ya awali na hadithi nyingine ili kujenga ufahamu na umiliki wa habari katika matini.	Uhusianishaji wa habari/hadithi na uzoefu wa maisha, hadithi nyingine na maarifa ya awali unafanyika kwa usahihi.	Anahusianisha habari/ hadithi na uzoefu wa maisha kwa kusitasita.	Anahusianisha habari/ hadithi na uzoefu wa maisha na hadithi nyingine kwa kiasi kidogo.	Anahusianisha habari/ hadithi na uzoefu wa maisha kwa ufasaha.	Anahusianisha habari/ hadithi na uzoefu wa maisha, hadithi nyingine na maarifa ya awali kwa ufasaha na usahihi.
5.5 Kusoma kwa ufasaha kwa kutumia misingi ya usomaji	a) Kusoma kwa ufasaha herufi, silabi, maneno, sentensi kwa kutumia chati na vifungu vya habari.	Usomaji wa herufi, silabi, maneno na sentensi kwa kutumia chati mbalimbali na vifungu vya habari unafanyika kwa ufasaha.	Anasoma kwa kusitasita herufi na silabi.	Anasoma kwa ufasaha herufi, silabi, na sentensi.	Anasoma kwa ufasaha herufi, silabi, sentensi na maneno.	Anasoma kwa ufasaha vifungu mbalimbali vya habari.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
	b) Kusoma kwa kutembeza macho haraka katika mistari iliyounda kifungu cha habari ili kujenga ufasaha wa kusoma.	Usomaji kwa kutembeza macho haraka katika mistari iliyounda kifungu cha habari unafanyika kwa ufasaha.	Anasoma kifungu cha habari bila kutembeza macho na kukosa ufasaha.	Anasoma kifungu cha habari kwa kutembeza macho taratibu bila ufasaha.	Anasoma kifungu cha habari kwa kutembeza macho haraka na ufasaha kiasi.	Anasoma kifungu cha habari kwa kutembeza macho haraka na kwa ufasaha zaidi.
	c) Kusoma hadithi fupi kwa kuzingatia alama za uandishi [mkato (.), nukta (.), alama ya kuuliza (?), mshangao (!)] kujenga ufasaha wa kusoma.	Usomaji wa hadithi fupi kwa kuzingatia alama za uandishi unafanyika kwa usahihi.	Anasoma hadithi fupi kwa kuzingatia alama moja kati ya nne za uandishi kwa usahihi.	Anasoma hadithi fupi kwa kuzingatia alama mbili kati ya nne kwa usahihi.	Anasoma hadithi fupi kwa kuzingatia alama tatu kati ya nne kwa usahihi.	Anasoma hadithi fupi kwa kuzingatia alama zote nne kwa usahihi.
	d) Kusoma hadithi rahisi ili kuendeleza ufasaha katika kusoma.	Usomaji wa hadithi rahisi ili kuendeleza ufasaha unafanyika kwa usahihi.	Anasoma hadithi rahisi chache sana pasipo kuzingatia alama za uandishi.	Anasoma hadithi rahisi chache kwa ufasaha na kwa kuzingatia alama za uandishi.	Anasoma hadithi rahisi nyingi kwa ufasaha na kwa kuzingatia alama za uandishi..	Anasoma hadithi rahisi zote kwa ufasaha na kwa kuzingatia alama za uandishi.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
	e) Kusoma kifungu cha habari kwa mwendo stahili na hisia ili kujenga ufasaha wa kusoma.	Usomaji wa kifungu cha habari kwa mwendo stahili na hisia ili kujenga ufasaha unafanyika kwa usahihi.	Anasoma kifungu cha habari bila kuzingatia mwendo stahili na hisia.	Anasoma kifungu cha habari kwa hisia bila kuzingatia mwendo stahili.	Anasoma kifungu cha habari kwa mwendo stahili bila hisia.	Anasoma kifungu cha habari kwa mwendo stahili na hisia kwa usahihi.

6.0 Umahiri Mkuu: KUANDIKA

Umahiri mkuu wa Kuandika umegawanywa katika umahiri mahususi ambapo mtitiriko wake ukikamilika utamwezesha mwanafunzi kuwa na uwezo wa kuandika kulingana na malengo ya mtaala. Mtitiriko huu umeoneshwa vizuri katika jedwali kama ifuatavyo:

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
6.1 Kuumba herufi na kukuza mwandiko	a) Kuandika wa herufi za mwanzo za majina ya picha teule za matunda, wanyama na vifaa vya ndani kwa mwandiko wa kuunga.	Uandikaji wa herufi za mwanzo za majina ya picha teule za wanyama, matunda na vifaa vya ndani kwa mwandiko wa kuunga unafanyika kwa usahihi.	Anaandika herufi ya mwanzo ya jina moja la picha teule kwa usahihi.	Anaandika herufi za mwanzo za majina manne ya picha, teule kwa usahihi.	Anaandika herufi za mwanzo za majina nane ya picha teule kwa usahihi.	Anaandika herufi za mwanzo za majina yote ya picha teule kwa usahihi.
	b) Kutumia kalamu kuumba herufi za kuunga ili kukuza mwandiko.	Uumbaji wa herufi za kuunga kwa kutumia kalamu ili kukuza mwandiko unafanyika kwa usahihi.	Anaumba herufi chache sana za kuunga kwa usahihi.	Anaumba herufi chache za kuunga kwa usahihi.	Anaumba herufi nyingi za kuunga kwa usahihi.	Anaumba herufi zote za kuunga kwa usahihi.
	c) Kuandika maneno kwa mwandiko wa kuunga.	Uandikaji wa maneno kwa mwandiko wa kuunga unafanyika kwa usahihi.	Anaandika maneno machache sana kwa mwandiko wa kuunga kwa usahihi.	Anaandika maneno machache kwa mwandiko wa kuunga kwa usahihi.	Anaandika maneno mengi kwa mwandiko wa kuunga kwa usahihi.	Anaandika maneno yote kwa mwandiko wa kuunga kwa usahihi.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
6.2 Uundaji wa maneno	a) Kuunda silabi kwa kutumia konsonanti mbili na irabu moja	Uundaji wa silabi kwa kutumia konsonanti mbili na irabu moja unafanyika kwa usahihi	Anaunda silabi chache sana kwa kutumia konsonanti mbili na irabu moja kwa usahihi.	Anaunda silabi chache kwa kutumia konsonanti mbili na irabu moja kwa usahihi.	Anaunda silabi nyingi kwa kutumia konsonanti mbili na irabu moja kwa usahihi.	Anaunda silabi nyingi sana kwa kutumia konsonanti mbili na irabu moja kwa usahihi.
	b) Kuunda silabi mwambatano zenye konsonanti tatu na irabu moja.	Uundaji wa silabi mwambatano zenye konsonanti tatu na irabu moja unafanyika kwa usahihi.	Anaunda silabi mwambatano tatu zinazoundwa na konsonanti tatu na irabu moja kwa usahihi.	Anaunda silabi mwambatano sita zinazoundwa na konsonanti tatu na irabu moja kwa usahihi.	Anaunda silabi mwambatano tisa zinazoundwa na konsonanti tatu na irabu moja kwa usahihi.	Anaunda silabi mwambatano zote zinazoundwa na konsonanti tatu na irabu moja kwa usahihi.
	d) Kuunda maneno yenye maana yanayotokana na kundi la kwanza la konsonanti (b, m, k, d, n) na irabu.	Uundaji wa maneno kwa kutumia silabi zilizojengwa na konsonanti sita za kundi la kwanza na irabu unafanyika kwa usahihi.	Anaunda maneno machache sana yenye maana yanayotokana na silabi za kundi la kwanza la konsonanti kwa usahihi.	Anaunda maneno machache yenye maana yanayotokana na silabi za kundi la kwanza la konsonanti kwa usahihi.	Anaunda maneno mengi yenye maana yanayotokana na silabi za kundi la kwanza la konsonanti kwa usahihi.	Anaunda maneno yote yenye maana yanayotokana na silabi za kundi la kwanza la konsonanti kwa usahihi.
	e) Kuunda maneno yenye maana yanayotokana na silabi za kundi la pili la konsonanti (l, t, p, s, f, j), na la tatu ((g, y, z h, r, w, v, ch) na irabu.	Uundaji wa maneno kwa kutumia silabi zinazojengwa na konsonanti za kundi la pili na la tatu na irabu unafanyika kwa usahihi.	Anaunda maneno machache sana yenye maana yanayotokana na kundi la pili na la tatu la konsonanti na irabu kwa usahihi.	Anaunda maneno machache yenye maana yanayotokana na konsonanti za kundi la pili na la tatu na irabu kwa usahihi.	Anaunda maneno mengi yenye maana yanayotokana na silabi za kundi la pili na la tatu na irabu kwa usahihi.	Anaunda maneno yote yenye maana yanayotokana na konsonanti za kundi la pili na la tatu na irabu kwa usahihi.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
	f) Kuandika majina ya kwanza ya wanafunzi katika darasa.	Uandikaji wa majina ya kwanza ya wanafunzi wa darasa unafanyika kwa usahihi.	Anaandika majina ya kwanza ya wanafunzi wawili kwa usahihi.	Anaandika majina ya kwanza ya wanafunzi wanne kwa usahihi.	Anaandika majina ya kwanza ya wanafunzi sita kwa usahihi.	Anaandika majina ya kwanza ya wanafunzi nane kwa usahihi.
	g) Kutumia picha za vitu na kuandika maneno.	Uandikaji wa maneno kutokana na picha za vitu unafanyika kwa usahihi.	Anaandika maneno machache sana kutokana na picha kwa kukosea.	Anaandika maneno machache kutokana na picha kwa usahihi.	Anaandika maneno mengi sana kutokana na picha kwa usahihi.	Anaandika maneno yote kutokana na picha kwa usahihi.
	h) Kutumia chati ya sakaneno kuunda maneno yenye silabi zaidi ya nne.	Uundaji wa maneno yenye silabi zaidi ya nne kwa kutumia chati ya sakaneno unafanyika kwa usahihi.	Anaunda maneno mawili yenye silabi zaidi ya nne kwa kutumia chati ya sakaneno kwa usahihi.	Anaunda maneno manne yenye silabi zaidi ya nne kutokana na chati ya sakaneno kwa usahihi.	Anaunda maneno sita yenye silabi zaidi ya nne kutokana na chati ya sakaneno kwa usahihi.	Anaunda maneno nane yenye silabi zaidi ya nne kutokana na chati ya sakaneno kwa usahihi.
	j) Kutumia kadi au chati ya maneno kuunda sentensi zenye maneno yanayozidi sita.	Uundaji wa sentensi zenye maneno zaidi ya sita kwa kutumia kadi au chati ya maneno unafanyika kwa usahihi.	Anaunda sentensi mbili zenye maneno zaidi ya sita kwa usahihi.	Anaunda sentensi nne zenye maneno zaidi ya sita kwa usahihi.	Anaunda sentensi tano zenye maneno zaidi ya sita kwa usahihi.	Anaunda sentensi sita zenye maneno zaidi ya sita kwa usahihi.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
6.3 Kuandika kwa mfuatano sahihi wa matukio	a) Kupanga sentensi tano zenye maneno kadiri ya mtiririko wa matukio.	Upangaji wa sentensi tano zenye maneno kadiri ya mtiririko wa matukio kwa usahihi.	Anapanga sentensi moja yenye kuelezea matukio kwa usahihi.	Anapanga sentensi mbili zenye kuelezea matukio kwa usahihi.	Anapanga sentensi nne zenye kuelezea matukio kwa usahihi.	Anapanga sentensi zote zenye kuelezea matukio kwa usahihi.
	b) Kuunda sentensi zenye mtiririko mzuri kwa kutumia picha teule.	Uundaji wa sentensi zenye mtiririko mzuri kwa kutumia picha teule unafanyika kwa usahihi.	Anaunda sentensi mbili zenye mtiririko mzuri kwa kutumia picha teule kwa usahihi.	Anaunda sentensi nne zenye mtiririko mzuri kwa kutumia picha teule kwa usahihi.	Anaunda sentensi sita zenye mtiririko mzuri kwa kutumia picha teule kwa usahihi.	Anaunda sentensi nane zenye mtiririko mzuri kwa kutumia picha teule kwa usahihi.
	c) Kupanga sentensi zilizochanganywa ili kuleta mtiririko wenye mantiki.	Upangaji wa sentensi zilizochanganywa ili kuleta mtiririko wenye mantiki unafanyika kwa usahihi.	Anapanga sentensi mbili zenye mtiririko wenye mantiki kwa usahihi.	Anapanga sentensi nne zenye mtiririko wenye mantiki kwa usahihi.	Anapanga sentensi tisa zenye mtiririko wenye mantiki kwa usahihi.	Anapanga sentensi nane zenye mtiririko wenye mantiki kwa usahihi.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa wanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
	d) Kuandika hadithi fupi anayoifahamu kwa mtiririko wa matukio wenye mantiki.	Uandishi wa hadithi fupi unaoonesha mtiririko wenye mantiki unafanyika kwa usahihi	Anaandika hadithi fupi bila kuzingatia mtiririko wenye mantiki	Anaandika hadithi fupi kwa kuzingatia mtiririko bila mantiki	Anaandika hadithi fupi kwa kuzingatia mtiririko wenye mantiki kwa kiasi kikubwa	Anaandika hadithi fupi yenye mtiririko wenye mantiki kwa usahihi.
6.4 Kuandika sentensi na habari fupi kwa kuzingatia kanuni za uandishi	a) Kuandika sentensi fupi kwa kuzingatia matumizi ya alama ya mkato (,) nukta (.) kuuliza (?) na mshangao (!) kwa usahihi.	Uandikaji wa sentensi na habari fupi zinazoonesha matumizi ya alama nne za uandishi (, . ! na ?) unafanyika kwa usahihi.	Anaandika sentensi fupi kwa kutumia alama moja ya uandishi kwa usahihi.	Anaandika sentensi fupi kwa kutumia alama mbili za uandishi kwa usahihi.	Anaandika sentensi na habari fupi kwa kutumia alama tatu za uandishi kwa usahihi.	Anaandika sentensi na habari fupi kwa kutumia alama nne za uandishi kwa usahihi.
	b) Kuandika aya kuhusu taarifa fulani kwa mtiririko wa matukio kwa kuzingatia alama za uandishi.	Uandishi wa aya kuhusu taarifa fulani kwa kuzingatia alama za uandishi unafanyika kwa usahihi.	Anaandika aya ya mistari mitatu na hazingatii alama za uandishi.	Anaandika aya ya mistari minne na kuzingatia alama mbili tu za uandishi kwa usahihi.	Anaandika aya ya mistari mitano na kuzingatia alama tatu za uandishi kwa usahihi.	Anaandika aya ya mistari sita na kuzingatia alama nne za uandishi kwa usahihi.
	c) Kunakili hadithi fupi na kuweka alama nne za uandishi.	Hadithi zinanakiliwa na kuwekwa alama za uandishi kwa usahihi.	Ananakili na kuweka alama moja ya uandishi katika hadithi fupi kwa usahihi.	Ananakili na kuweka alama mbili za uandishi katika hadithi fupi kwa usahihi.	Ananakili na kuweka alama tatu za uandishi katika hadithi fupi kwa usahihi.	Ananakili na kuweka alama nne za uandishi katika hadithi fupi kwa usahihi.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
6.5 Kuandika habari fupi yenye kueleweka na ushikamani	a) Kutunga hadithi fupi yenye kueleweka na ushikamani.	Utungaji wa hadithi fupi yenye kueleweka na ushikamani unafanyika kwa usahihi.	Anatunga hadithi fupi isiyoeleweka vizuri na kushindwa kuonesha ushikamani.	Anatunga hadithi fupi yenye kueleweka vizuri na kushindwa kuonesha ushikamani.	Anatunga hadithi fupi yenye kueleweka vizuri na kuonesha ushikamani kwa kiasi.	Anatunga hadithi fupi inayoeleweka vizuri na kuonesha ushikamani kwa usahihi.
	b) Kuandika hadithi yenye kueleweka na ushikamani kwa kutumia kadi za picha.	Uandishi wa hadithi yenye kueleweka na ushikamani unafanyika kwa usahihi.	Anaandika hadithi fupi isiyoeleweka vizuri na kushindwa kuonesha ushikamani.	Anaandika hadithi fupi yenye kueleweka vizuri na kushindwa kuonesha ushikamani.	Anaandika hadithi fupi yenye kueleweka vizuri na kuonesha ushikamani kwa kiasi.	Anaandika hadithi fupi inayoeleweka vizuri na kuonesha ushikamani kwa usahihi.
	c) Kuandika hadithi fupi yenye aya mbili (kila aya maneno 15) kutokana na chati ya picha.	Uandishi wa hadithi kulingana na chati ya picha unafanyika kwa usahihi.	Anaandika aya moja yenye maneno chini ya 15 inayotokana na chati ya picha kwa usahihi.	Anaandika aya moja yenye maneno 15 inayotokana na chati ya picha kwa usahihi.	Anaandika aya moja na kuanza ya pili inayotokana na chati ya picha bila kumaliza kazi kwa usahihi.	Anaandika aya zote mbili zinazotokana na chati ya picha kwa usahihi.

7.0 Umahiri Mkuu: KUHESABU

7.0 Umahiri Mkuu: Kuhesabu

Umahiri mkuu wa kuhesabu unahusisha mahiri mahususi zinazomwezesha mwanafunzi kufikia malengo ya mtaala.

Maelezo ya kina yapo katika jedwali hapo chini:

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
7.1 Kutambua namba	a) Kuhesabu vitu kuanzia 100 hadi 1000.	Vitu tofauti kuanzia 100 hadi 1000 vinahesabiwa kwa usahihi.	Anahesabu si zaidi ya $\frac{1}{4}$ ya vitu alivyopewa.	Anahesabu zaidi ya $\frac{1}{4}$ na si zaidi ya $\frac{1}{2}$ ya vitu alivyopewa.	Anahesabu zaidi ya $\frac{1}{2}$ na si zaidi ya $\frac{3}{4}$ ya vitu alivyopewa.	Anahesabu zaidi ya $\frac{3}{4}$ ya vitu alivyopewa kwa usahihi.
	b) Kusoma namba kuanzia 100 hadi 1000.	Namba kuanzia 100 hadi 1000 zinasomwa kwa usahihi.	Anasoma si zaidi ya $\frac{1}{4}$ ya namba alizopewa.	Anasoma zaidi ya $\frac{1}{4}$ na si zaidi ya $\frac{1}{2}$ ya namba alizopewa.	Anasoma zaidi ya $\frac{1}{2}$ na si zaidi ya $\frac{3}{4}$ ya namba alizopewa.	Anasoma zaidi ya $\frac{3}{4}$ ya namba alizopewa kwa usahihi.
	c) Kujaza namba katika nafasi wazi kwa mfua-tano.	Namba katika nafasi wazi zinajazwa kwa usahihi.	Anajaza nafasi wazi kwa namba sahihi si zaidi ya $\frac{1}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anajaza nafasi wazi kwa namba sahihi zaidi ya $\frac{1}{4}$ na pungufu ya $\frac{1}{2}$ ya nafasi wazi kwa mazoezi aliyopewa.	Anajaza nafasi wazi zaidi ya $\frac{1}{2}$ na pungufu ya $\frac{3}{4}$ ya nafasi wazi kwa mazoezi aliyopewa.	Anajaza nafasi wazi kwa namba sahihi zaidi ya $\frac{3}{4}$ ya nafasi wazi kwa mazoezi aliyopewa.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
	d) Kuandika namba 100-1000.	Namba kuanzia 100-1000 zinaandikwa kwa usahihi.	Anaandika si zaidi ya $\frac{1}{4}$ ya namba alizopewa.	Anaandika zaidi ya $\frac{1}{4}$ na si zaidi ya $\frac{1}{2}$ ya namba alizopewa.	Anaandika zaidi ya $\frac{1}{2}$ na si zaidi ya $\frac{3}{4}$ ya namba alizopewa.	Anaandika zaidi ya $\frac{3}{4}$ ya namba alizopewa kwa usahihi.
	e) Kubainisha thamani ya namba (mamoja, makumi na mamia)	Thamani ya namba (mamoja, makumi na mamia) inabainishwa kwa usahihi.	Anabainisha thamani za namba si zaidi ya $\frac{1}{4}$ kwa namba alizopewa.	Anabainisha thamani za namba zaidi ya $\frac{1}{4}$ na si zaidi ya $\frac{1}{2}$ kwa namba alizopewa.	Anabainisha thamani za namba zaidi ya $\frac{1}{2}$ na si zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa namba alizopewa.	Anabainisha thamani za namba zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa namba alizopewa.
7.2 Matendo katika namba	a) Kujumlisha vitu kupata jumla isiyozidi 1000.	Vitu kupata jumla isiyozidi 1000 vinajumlishwa kwa usahihi.	Anajumlisha vitu na kupata si zaidi ya $\frac{1}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anajumlisha vitu na kupata zaidi ya $\frac{1}{4}$ na si zaidi ya $\frac{1}{2}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anajumlisha vitu na kupata zaidi ya $\frac{1}{2}$ na si zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anajumlisha vitu na kupata zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.
	b) Kujumlisha namba kupata jumla isiyozidi 1000.	Namba kupata jumla isiyozidi 1000 zinajumlishwa kwa usahihi.	Anajumlisha namba na kupata si zaidi ya $\frac{1}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anajumlisha namba na kupata zaidi ya $\frac{1}{4}$ na si zaidi ya $\frac{1}{2}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anajumlisha namba na kupata zaidi ya $\frac{1}{2}$ na si zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anajumlisha namba na kupata zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.
	c) Kufanya mazoezi ya kupunguza idadi ya vitu kutoka kwenye kiwango alichopewa.	Kupunguza idadi ya vitu kutoka kwenye kiwango alichopewa kunafanyika kwa usahihi.	Anapunguza idadi ya vitu na kupata si zaidi ya $\frac{1}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anapunguza idadi ya vitu na kupata zaidi ya $\frac{1}{4}$ na si zaidi ya $\frac{1}{2}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anapunguza idadi ya vitu na kupata zaidi ya $\frac{1}{2}$ na si zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anapunguza idadi ya vitu na kupata zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa, kwa usahihi.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
	d) Kutoa namba.	Kutoa namba kunafanyika kwa usahihi.	Anatoa namba na kupata si zaidi ya $\frac{1}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anatoa namba na kupata zaidi ya $\frac{1}{4}$ na si zaidi ya $\frac{1}{2}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anatoa namba na kupata zaidi ya $\frac{1}{2}$ na si zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anatoa namba na kupata zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.
7.3 kutambua namba	a) Kubainisha moja ya tatu ya vitu.	Moja ya tatu ya vitu inabainishwa kwa usahihi.	Anabainisha moja ya tatu ya vitu na kupata si zaidi ya $\frac{1}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anabainisha moja ya tatu ya vitu na kupata zaidi ya $\frac{1}{4}$ na pungufu ya $\frac{1}{2}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anabainisha moja ya tatu ya vitu na kupata zaidi ya $\frac{1}{2}$ na pungufu ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anabainisha moja ya tatu ya vitu na kupata zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.
	b) Kusoma moja ya tatu	Moja ya tatu inasomwa kwa usahihi.	Anasoma moja ya tatu na kupata si zaidi ya $\frac{1}{4}$ ya kwa mazoezi aliyopewa.	Anasoma moja ya tatu na kupata zaidi ya $\frac{1}{4}$ na pungufu ya $\frac{1}{2}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anasoma moja ya tatu na kupata zaidi ya $\frac{1}{2}$ na pungufu ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anasoma moja ya tatu na kupata zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.
	c) Kuandika moja ya tatu.	Moja ya tatu inaandikwa kwa usahihi.	Anaandika moja ya tatu na kupata si zaidi ya $\frac{1}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anaandika moja ya tatu na kupata zaidi ya $\frac{1}{4}$ na si zaidi ya $\frac{1}{2}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anaandika moja ya tatu na kupata zaidi ya $\frac{1}{2}$ na si zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anaandika moja ya tatu na kupata zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
	d) Kubaini mbili ya tatu ya vitu.	Mbili ya tatu ya vitu inabainishwa kwa usahihi.	Anabaini mbili ya tatu ya vitu na kupata si zaidi ya $\frac{1}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anabaini mbili ya tatu ya vitu na kupata zaidi ya $\frac{1}{4}$ na si zaidi ya $\frac{1}{2}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anabaini mbili ya tatu ya vitu na kupata zaidi ya $\frac{1}{2}$ na si zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anabaini mbili ya tatu ya vitu na kupata zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.
	e) Kusoma mbili ya tatu.	Mbili ya tatu inasomwa kwa usahihi.	Anasoma mbili ya tatu na kupata si zaidi ya $\frac{1}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anasoma mbili ya tatu na kupata zaidi ya $\frac{1}{4}$ na si zaidi ya $\frac{1}{2}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anasoma mbili ya tatu na kupata zaidi ya $\frac{1}{2}$ na si zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anasoma mbili ya tatu na kupata zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.
	f) Kuandika mbili ya tatu.	Mbili ya tatu inaandikwa kwa usahihi.	Anaandika mbili ya tatu na kupata si zaidi ya $\frac{1}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anaandika mbili ya tatu na kupata zaidi ya $\frac{1}{4}$ na si zaidi ya $\frac{1}{2}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anaandika mbili ya tatu na kupata zaidi ya $\frac{1}{2}$ na si zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anaandika mbili ya tatu na kupata zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.
7.4 Kutambua namba na uhusiano	a) Kubaini sarafu za Tanzania.	Sarafu za Tanzania zinabainishwa kwa usahihi.	Anabaini si zaidi ya $\frac{1}{4}$ ya sarafu zilizokusudiwa.	Anabaini zaidi ya $\frac{1}{4}$ na pungufu ya $\frac{1}{2}$ ya sarafu zilizokusudiwa.	Anabaini zaidi ya $\frac{1}{2}$ na pungufu ya $\frac{3}{4}$ ya sarafu zilizokusudiwa.	Anabaini zaidi ya $\frac{3}{4}$ ya sarafu zilizokusudiwa.
	b) Kulinganisha thamani ya sarafu za Tanzania.	Thamani ya sarafu za Tanzania zinalinganishwa kwa usahihi.	Analinganisha thamani za sarafu za Tanzania na kupata si zaidi ya $\frac{1}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Analinganisha thamani za sarafu za Tanzania na kupata zaidi ya $\frac{1}{4}$ na si zaidi ya $\frac{1}{2}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Analinganisha thamani za sarafu za Tanzania na kupata zaidi ya $\frac{1}{2}$ na si zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Analinganisha thamani za sarafu za Tanzania na kupata zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
	c) Kubaini noti za benki ya Tanzania.	Noti za benki ya Tanzania zinabainishwa kwa usahihi.	Anabaini si zaidi ya $\frac{1}{4}$ ya noti za benki ya Tanzania na kupata si zaidi ya $\frac{1}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anabaini si zaidi ya $\frac{1}{4}$ ya noti za benki ya Tanzania na kupata zaidi ya $\frac{1}{4}$ na si zaidi ya $\frac{1}{2}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anabaini si zaidi ya $\frac{1}{4}$ ya noti za benki ya Tanzania na kupata zaidi ya $\frac{1}{2}$ na si zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anabaini si zaidi ya $\frac{1}{4}$ ya noti za benki ya Tanzania na kupata zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.
	d) Kulinganisha thamani ya noti za benki ya Tanzania.	Kulinganisha thamani ya noti za benki ya Tanzania kunafanyika kwa usahihi.	Analinganisha noti za benki ya Tanzania kwa thamani yake na kupata si zaidi ya $\frac{1}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Analinganisha noti za benki ya Tanzania kwa thamani yake na kupata zaidi ya $\frac{1}{4}$ na pungufu ya $\frac{1}{2}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Analinganisha noti za benki ya Tanzania kwa thamani yake na kupata zaidi ya $\frac{1}{2}$ na pungufu ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Analinganisha noti za benki ya Tanzania kwa thamani yake na kupata zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.
	e) Kujumlisha fedha za Tanzania na kupata thamani isiyozidi shilingi 1000.	Kujumlisha fedha za Tanzania na kupata thamani isiyozidi shilingi 1000 kunafanyika kwa usahihi.	Anajumlisha fedha za Tanzania na kupata si zaidi ya $\frac{1}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anajumlisha fedha za Tanzania na kupata zaidi ya $\frac{1}{4}$ na pungufu ya $\frac{1}{2}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anajumlisha fedha za Tanzania na kupata zaidi ya $\frac{1}{2}$ na pungufu ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anajumlisha fedha za Tanzania na kupata zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.
	f) Kutoa fedha za Tanzania isiyozidi shilingi 1000.	Kutoa fedha za Tanzania isiyozidi shilingi 1000 kunafanyika kwa usahihi.	Anatoa fedha za Tanzania na kupata si zaidi ya $\frac{1}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anatoa fedha za Tanzania na kupata zaidi ya $\frac{1}{4}$ na pungufu ya $\frac{1}{2}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anatoa fedha za Tanzania na kupata zaidi ya $\frac{1}{2}$ na pungufu ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anatoa fedha za Tanzania na kupata zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
7.5 Kutambua vipimo	a) Kubainisha vipimio vya urefu.	Vipimio vya urefu vinabainishwa kwa usahihi.	Anabainisha vipimio vya urefu na kupata si zaidi ya $\frac{1}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anabainisha vipimio vya urefu na kupata zaidi ya $\frac{1}{4}$ na si zaidi ya $\frac{1}{2}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anabainisha vipimio vya urefu na kupata zaidi ya $\frac{1}{2}$ na si zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anabainisha vipimio vya urefu na kupata zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa kwa usahihi.
	b) Kubainisha vipimio vya uzito.	Vipimio vya uzito vinabainishwa kwa usahihi.	Anabainisha vipimio vya uzito na kupata si zaidi ya $\frac{1}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anabainisha vipimio vya uzito na kupata zaidi ya $\frac{1}{4}$ na si zaidi ya $\frac{1}{2}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anabainisha vipimio vya uzito na kupata zaidi ya $\frac{1}{2}$ na si zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anabainisha vipimio vya uzito na kupata zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa kwa usahihi.
	c) Kubainisha vipimio vya ujazo.	Vipimio vya ujazo vinabainishwa kwa usahihi.	Anabainisha vipimio vya ujazo na kupata si zaidi ya $\frac{1}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anabainisha vipimio vya ujazo na kupata zaidi ya $\frac{1}{4}$ na si zaidi ya $\frac{1}{2}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anabainisha vipimio vya ujazo na kupata zaidi ya $\frac{1}{2}$ na si zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anabainisha vipimio vya ujazo na kupata zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa kwa usahihi.
7.5 Kutambua maumbo	a) Kubainisha maumbo ya pemetatu, pembenne na duara.	Maumbo ya pemetatu, pembenne na duara yanabainishwa kwa usahihi.	Anashindwa kubainisha maumbo aliyopewa.	Anabainisha aina moja ya umbo miongoni mwa matatu.	Anabainisha aina mbili za maumbo miongoni mwa matatu.	Anabainisha aina tatu za maumbo kwa usahihi.
	b) Kuchora maumbo ya pemetatu, pembenne na duara.	Maumbo ya pemetatu, pembenne na duara yanachorwa kwa usahihi.	Anashindwa kuchora maumbo aliyopewa.	Anachora aina moja ya umbo miongoni mwa matatu.	Anachora aina mbili za maumbo miongoni mwa matatu.	Anachora aina tatu za maumbo kwa usahihi.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
	c) Kutofautisha maumbo bapa na yasiyobapa.	Maumbo bapa na yasiyo bapa yanatofautishwa kwa usahihi.	Anatofautisha maumbo bapa na yasiyo bapa na kupata si zaidi ya $\frac{1}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anatofautisha maumbo bapa na yasiyo bapa na kupata zaidi ya $\frac{1}{4}$ na pungufu ya $\frac{1}{2}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anatofautisha maumbo bapa na yasiyo bapa na kupata zaidi ya $\frac{1}{2}$ na pungufu ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa.	Anatofautisha maumbo bapa na yasiyobapa na kupata zaidi ya $\frac{3}{4}$ kwa mazoezi aliyopewa, kwa usahihi.
	d) Kutaja maumbo bapa na yasiyobapa	Maumbo bapa na yasiyo bapa yanatajwa kwa usahihi.	Anataja maumbo bapa na yasiyobapa si zaidi ya 3.	Anataja maumbo bapa na yasiyobapa zaidi ya 4 na si zaidi ya 5.	Anataja maumbo bapa na yasiyobapa zaidi ya 6 na si zaidi ya 8.	Anataja maumbo bapa na yasiyobapa zaidi ya 8.
	e) Kuchora maumbo bapa na yasiyobapa.	Maumbo bapa na yasiyobapa yanachorwa kwa usahihi.	Anachora maumbo bapa na yasiyo bapa si zaidi ya matatu.	Anachora maumbo bapa na yasiyo bapa zaidi ya 4 na si zaidi ya 5.	Anachora maumbo bapa na yasiyo bapa zaidi ya 6 na si zaidi ya 8.	Anachora maumbo bapa na yasiyo bapa zaidi ya 8.
7.6 Kukusanya na kuorodhesha vitu	a) Kubaini vitu halisi kutoka katika mazingira.	Vitu halisi vinabainishwa kwa usahihi.	Anabainisha si zaidi ya vitu 5 halisi kutoka katika mazingira.	Anabainisha vitu halisi hadi 6 na si zaidi ya 8 kutoka katika mazingira.	Anabainisha vitu hadi 9 halisi na si zaidi ya 10 kutoka katika mazingira	Anabainisha vitu zaidi ya 10 halisi kutoka katika mazingira kwa usahihi.
	b) Kukusanya na kuchambua vitu halisi kutoka katika mazingira.	Vitu halisi vinakusanywa na kuchambuliwa kwa usahihi.	Anakusanya na kuchambua si zaidi ya vitu 5.	Anakusanya na kuchambua vitu hadi 6 na si zaidi ya 8.	Anakusanya na kuchambua vitu hadi 9 na si zaidi ya 10.	Anakusanya na kuchambua vitu zaidi ya 10 kwa usahihi.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
	c) Kuwakilisha kiwango cha vitu halisi kwa kutumia michoro.	Uwakilishaji wa vitu halisi kwa kutumia michoro unafanyika kwa usahihi.	Anawakilisha si zaidi ya vitu 5 kwa kutumia michoro.	Anawakilisha vitu hadi 6 na si zaidi ya 8 kwa kutumia michoro.	Anawakilisha vitu hadi 9 na si zaidi ya 10 kwa kutumia michoro.	Anawakilisha vitu zaidi ya 10 kwa kutumia michoro kwa usahihi.

8.0 Umahiri Mkuu: KUTUNZA AFYA NA MAZINGIRA

Umahiri mkuu wa Kutunza Afya na Mazingira umegawanywa katika umahiri mahususi ambapo mtitiriko wake ukikamilika utamwezesha mwanafunzi kuwa na uwezo wa kutunza afya na mazingira kulingana na malengo ya mtaala. Mtiririko huu umeonyeshwa vizuri katika jedwali kama ifuatavyo:

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
8.1 Kutambua sehemu za nje za mwili wa binadamu na kueleza kazi zake	a) Kuchora sehemu za nje za mwili wa binadamu na kueleza kazi zake.	Mwili wa binadamu umechorwa na kuelezewa kazi zake kwa usahihi.	Anachora mwili wa binadamu na kutaja kazi za sehemu mbili za nje za mwili kwa usahihi.	Anachora mwili wa binadamu na kutaja kazi za sehemu nne za nje za mwili kwa usahihi.	Anachora vizuri mwili wa binadamu na kueleza kazi za sehemu sita za nje za mwili kwa usahihi.	Anachora vizuri sana na kueleza kazi za sehemu nane za nje za mwili kwa usahihi.
	b) Kueleza kazi ya masikio, macho na pua katika kutambua vitu kwenye mazingira.	Kazi ya masikio, macho na pua zinaelezwa katika kutambua vitu kwenye mazingira kwa usahihi.	Anaelezea kazi ya sehemu moja ya mwili kati ya zifuatazo; masikio, macho, pua, katika kutambua vitu kwenye mazingira.	Anaelezea kazi za sehemu mbili ya mwili kati ya zifuatazo; macho, masikio, pua, katika kutambua vitu kwenye mazingira.	Anaelezea kazi za macho, masikio, na pua katika kutambua vitu kwenye mazingira.	Anaelezea kazi za sehemu zaidi ya tatu ya mwili katika kutambua vitu kwenye mazingira.
8.2 Kubaini njia mbalimbali za kujikinga na magonjwa	a) kusafisha masikio kwa kutumia kitambaa kisafi laini.	Usafishaji wa masikio kwa kutumia kitambaa kisafi laini unafanyika kwa usahihi.	Anasafisha masikio kwa kutumia kitambaa kigumu na kuacha uchafu.	Anasafisha masikio kwa kutumia kitambaa laini na kuacha uchafu.	Anasafisha masikio kwa kutumia kitambaa kisafi laini.	Anasafisha vizuri masikio kwa kutumia kitambaa kisafi laini.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
	b) Kutumia vifaa vya kukatia kucha kukata kucha.	Ukataji wa kucha kwa kutumia wembe, mkasi au mashine ndogo ya kukatia kucha unafanyika kwa usahihi.	Anashindwa kukata kucha kwa kutumia vifaa vyote.	Anakata kucha kwa kutumia kifaa kimojawapo cha kukatia kucha.	Anakata kucha kwa kutumia baadhi ya vifaa kwa usahihi.	Anakata kucha kwa kutumia vifaa vyote kwa usahihi.
	c) Kueleza faida za kunyoa nywele.	Uelezaji wa faida za kunyoa nywele unafanyika kwa usahihi.	Anaeleza faida chache sana za kunyoa nywele bila kueleweka.	Anaeleza faida chache za kunyoa nywele na kueleweka kiasi.	Anaeleza vizuri faida nyingi za kunyoa nywele.	Anaeleza vizuri sana faida nyingi za kunyoa nywele.
	d) Kubaini muda unaofaa kupiga mswaki, kuoga kunawa uso na mikono.	Ubainishaji wa muda unaofaa kupiga mswaki, kuoga, kunawa uso na mikono unafanyika kwa usahihi.	Anabaini muda unaofaa kufanya tendo moja kati ya manne kwa usahihi.	Anabaini muda unaofaa kufanya matendo mawili kati ya manne kwa usahihi.	Anabaini muda unaofaa kufanya matendo matatu kati ya manne kwa usahihi.	Anabaini muda unaofaa kufanya matendo yote manne kwa usahihi.
	e) Kufanya usafi wa mavazi.	Ufuaji wa mavazi kwa kutumia sabuni na maji unafanyika kwa usahihi.	Anafua nguo chache kwa kutumia maji tu.	Anafua baadhi ya nguo kwa kutumia maji na sabuni bila kufuata hatua.	Anafua nguo vizuri kwa kutumia maji na sabuni kwa kufuata baadhi ya hatua za ufuaji.	Anafua nguo vizuri sana kwa kutumia maji na sabuni kwa kufuata hatua zote.
	f) Kuonesha namna ya kupiga nguo pasi na kuzihifadhi sehemu husika.	Uoneshaji wa namna ya kupiga nguo pasi na kuzihifadhi sehemu husika unafanyika kwa usahihi.	Anaonesha namna ya kupiga nguo pasi bila kufuata hatua muhimu.	Anaonesha namna ya kupiga nguo pasi kwa kufuata hatua chache.	Anaonesha namna ya kupiga nguo pasi kwa kufuata baadhi ya hatua kwa usahihi.	Anaonesha namna ya kupiga nguo pasi kwa kufuata hatua zote kwa usahihi.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
	g) Kusafisha na kukausha vyombo vya chakula.	Usafishaji na ukaushaji wa vyombo vya chakula unafanyika kwa usahihi.	Anasafisha vyombo vya chakula bila kufuata hatua za usafishaji.	Anasafisha vyombo vya chakula kwa kufuata hatua chache.	Anasafisha vyombo vya chakula vizuri na kuvikausha.	Anasafisha vizuri na kukausha vyombo vya chakula kwa usahihi.
	h) Kueleza njia nne za kutunza chakula kwa usalama.	Maelezo ya njia nne za kutunza chakula kwa usalama yanafanyika kwa usahihi.	Anaeleza njia moja kati ya nne za kutunza chakula kwa usahihi.	Anaeleza njia mbili kati ya nne za kutunza chakula kwa usahihi.	Anaeleza njia tatu kati ya nne za kutunza chakula kwa usahihi.	Anaeleza njia nne za kutunza chakula kwa usahihi.
	i) Kueleza matumizi sahihi ya choo.	Matumizi sahihi ya choo yanaelezwa kwa usahihi.	Anashindwa kueleza matumizi sahihi ya choo.	Anataja baadhi ya matumizi sahihi ya choo.	Anaeleza matumizi sahihi ya choo.	Anaeleza matumizi sahihi ya choo kwa usahihi.
	j) Kueleza njia za kujikinga na maambukizi ya VVU.	Uelezaji wa njia za kujikinga na maambukizi ya VVU zinaelezwa kwa usahihi.	Anaeleza njia za kujikinga na maambukizi ya VVU bila kueleweka.	Anaeleza njia mbili za kujikinga na maambukizi ya VVU na kueleweka kiasi.	Anaeleza njia za kujikinga na maambukizi ya VVU na kueleweka vizuri.	Anaeleza njia za kujikinga na maambukizi ya VVU na kueleweka vizuri sana.
8.3 Kusafisha na kutunza mazingira	a) Kutumia vifaa mbalimbali kutunza mazingira.	Utumiaji wa vifaa vya kusafisha mazingira unafanyika kwa usahihi.	Anatumia vifaa vichache sana vya kusafisha mazingira.	Anatumia vifaa vichache vya kusafisha mazingira.	Anatumia vifaa mbalimbali kusafisha mazingira kwa usahihi.	Anatumia vifaa mbalimbali kusafisha mazingira na kuvitunza kwa usahihi.
	b) Kupanda mbegu na miche kwa kuzingatia kanuni za upandaji.	Upandaji wa mbegu na miche unafanyika kwa kuzingatia kanuni nne kwa usahihi.	Anapanda mbegu na miche kwa kuzingatia kanuni moja kati ya nne kwa usahihi.	Anapanda mbegu na miche kwa kuzingatia kanuni mbili kati ya nne kwa usahihi.	Anapanda mbegu na miche kwa kuzingatia kanuni tatu kati ya nne kwa usahihi.	Anapanda mbegu na miche kwa kuzingatia kanuni zote kwa usahihi.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
	c) Kutambua tabia hatari katika mazingira.	Utambuzi wa tabia hatari katika mazingira unafanyika kwa usahihi.	Anatambua tabia chache sana hatari kwa usahihi.	Anatambua tabia chache hatari kwa usahihi.	Anatambua tabia hatari za kutosha kwa usahihi.	Anatambua na kufafanua tabia hatari kwa usahihi.
	d) Kueleza matumizi ya alama za hadhari.	Matumizi ya alama za hadhari yanafanyika kwa usahihi.	Anaweza kutaja baadhi ya alama za hadhari.	Anaweza kueleza matumizi ya baadhi ya alama za hadhari kwa usahihi.	Anaweza kufafanua matumizi ya alama nyingi za hadhari kwa usahihi.	Anaweza kufafanua matumizi ya alama nyingi hadhari na kutengeneza baadhi ya alama hizo kwa usahihi.
8.4 Kutoa huduma ya kwanza	a) Kutumia kanuni za kutoa huduma ya kwanza kumuhudumia mtu aliyepatwa na jeraha.	Kanuni za kutoa huduma ya kwanza zinatumiwa kumuhudumia mtu aliyepatwa na jeraha kwa usahihi.	Anamuhudumia mtu aliyepatwa na jeraha bila kufuata kanuni.	Anamuhudumia mtu aliyepatwa na jeraha kwa kufuata baadhi ya kanuni.	Anamuhudumia mtu aliyepatwa na jeraha kwa kufuata kanuni karibu zote za msingi.	Anamuhudumia mtu aliyepatwa na jeraha kwa kufuata kanuni zote za msingi kwa usahihi.
	b) Kutumia kanuni za kutoa huduma ya kwanza kumuhudumia mtu aliyenaswa na umeme.	Kanuni za kutoa huduma ya kwanza zinatumiwa kumuhudumia mtu aliyenaswa na umeme kwa usahihi.	Anamuhudumia mtu aliyenaswa na umeme bila kufuata kanuni.	Anamuhudumia mtu aliyenaswa na umeme kwa kufuata baadhi ya kanuni.	Anamuhudumia mtu aliyenaswa na umeme kwa kufuata kanuni karibu zote za msingi.	Anamuhudumia mtu aliyenaswa na umeme kwa kufuata kanuni zote za msingi kwa usahihi.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa Wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji Mzuri wa Mwanafunzi</i>	<i>Utendaji Mzuri sana wa Mwanafunzi</i>
8.5 Kutambua viumbe hai waliopo katika mazingira	a) Kutambua wanyama wanaofugwa na wasiofugwa nyumbani.	Utambuzi wa wanyama wanaofugwa na wasiofugwa unafanyika kwa usahihi.	Anatambua wanyama wachache wa kundi mojawapo kwa usahihi.	Anatambua baadhi ya wanyama wanaofugwa na wasiofugwa nyumbani kwa usahihi.	Anatambua wanyama wengi wanaofugwa na wasiofugwa nyumbani kwa usahihi.	Anatambua wanyama wengi sana wanaofugwa na wasiofugwa nyumbani kwa usahihi.
	b) Kubaini viumbe hatarishi katika mazingira	Ubainishaji wa viumbe hatarishi nane katika mazingira unafanyika kwa usahihi.	Anabaini viumbe wawili hatarishi katika mazingira kwa usahihi.	Anabaini viumbe wanne hatarishi katika mazingira kwa usahihi.	Anabaini viumbe sita hatarishi katika mazingira kwa usahihi.	Anabaini viumbe nane hatarishi katika mazingira kwa usahihi.
	c) Kutambua mimea ya aina mbalimbali.	Utambuzi wa mimea unafanyika kwa usahihi.	Anatambua mimea mitatu kwa usahihi.	Anatambua mimea mitano kwa usahihi.	Anatambua mimea sita kwa usahihi.	Anatambua mimea zaidi ya sita kwa usahihi.

9.0 Umahiri Mkuu: KUENDELEZA MICHEZO NA SANAA

Umahiri mkuu wa Kuendeleza Michezo na Sanaa umegawanywa katika umahiri mahususi ambapo mtitiriko wake ukikamilika utamwezesha mwanafunzi kuwa na uwezo wa kucheza na kusanii kulingana na malengo ya mtaala. Mtiririko huu umeoneshwa vizuri katika jedwali lifuatalo:

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
9.1 Kucheza michezo	a) Kufanya mazoezi ya viungo.	Mazoezi ya viungo yanafanywa kwa kufuata kanuni.	Anafanya mazoezi ya viungo bila ya kufuata kanuni.	Anafanya mazoezi ya viungo kwa kufuata kanuni chache.	Anafanya mazoezi ya viungo kwa kufuata kanuni zote kwa usahihi.	Anafanya mazoezi ya viungo kwa kufuata kanuni zote kwa usahihi na kuonesha ubunifu.
	b) Kucheza michezo sahili.	Michezo sahili kwa kufuata kanuni inachezwa kwa umahiri	Anacheza michezo sahili kwa kusahau kufuata kanuni.	Anacheza michezo sahili kwa kufuata kanuni chache.	Anacheza michezo sahili kwa kufuata kanuni zote vizuri.	Anacheza michezo sahili kwa kufuata kanuni zote vizuri na kuongeza ubunifu.
	c) Kucheza michezo ya jadi inayochezwa na watoto.	Michezo ya jadi inayochezwa na watoto inachezwa kwa kuzingatia kanuni zake.	Anacheza michezo ya jadi ila anasahau kanuni nyingi.	Anacheza michezo ya jadi ila anazingatia kanuni chache.	Anacheza michezo ya jadi kwa umahiri mkubwa. na kuzingatia kanuni zake.	Anacheza michezo ya jadi kwa umahiri mkubwa vizuri na kuongeza ubunifu.
	d) Kucheza michezo ya mipira.	Kucheza michezo ya mipira kwa kuzingatia kanuni za michezo hiyo.	Anacheza michezo ya mipira bila kufuata kanuni za michezo ya mipira.	Anacheza michezo ya mipira kwa kufuata baadhi ya kanuni za michezo ya mipira.	Anacheza michezo ya mipira kwa kufuata kanuni zote za michezo ya mipira kwa usahihi.	Anacheza michezo ya mipira kwa kufuata kanuni zote za michezo ya mipira kwa usahihi na kuongeza ubunifu.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa Mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
	e) Kucheza michezo ya riadha	Wachezaji michezo ya riadha kwa kufuata kanuni unafanywa vizuri.	Anacheza michezo ya riadha bila kufuata kanuni za michezo ya riadha	Anacheza michezo ya riadha kwa kufuata baadhi ya kanuni za michezo ya riadha	Anacheza michezo ya riadha kwa kufata kanuni zote za michezo ya riadha kwa usahihi	Anacheza michezo ya riadha kwa kufuata kanuni zote kwa usahihi na kuonyesha ubunifu
9.2 Kutenda kazi za sanaa za ufundi	a) Kuchora herufi na numerali bapa zenye ukumbi na kutia nakshi.	Herufi na numerali bapa zenye ukumbi zinachorwa na kunakshiwa kwa usahihi.	Anachora herufi za alfabeti na numerali zenye ukumbi na kutia nakshi katika kiwango duni.	Anachora herufi za alfabeti na numerali bapa zenye ukumbi bila kutia nakshi.	Anachora herufi za alfabeti, numerali bapa zenye ukumbi na kutia nakshi kwa usahihi na katika kiwango cha kupendeza.	Anachora herufi za alfabeti na numerali bapa zenye ukumbi na kutia nakshi kwa ufundi zaidi na zinazo pendeza sana.
	b) Kufinyanga vitu.	Ufinyanzi wa vitu mbalimbali kwa kutumia makunzi yanayopatikana katika mazingira unafanywa kwa usahihi.	Anafinyanga vitu vyenye maumbo yanayofanana kidogo sana na vitu halisi.	Anafinyanga vitu vyenye maumbo yanayokaribia sana kufanana na vitu halisi.	Anafinyanga vitu vyenye maumbo yanafanana vizuri na vitu halisi.	Anafinyanga vitu vyenye maumbo yanayofanana vizuri na vitu halisi na kuongezea ubunifu.
	c) Kuchapa motifu za namba na herufi kwa njia ya kugandamiza.	Motifu za namba na herufi zinachapwa kwa usahihi kwa njia ya kugandamiza.	Anachapa motifu za namba na herufi za kiwango duni.	Anachapa motifu za namba na herufi kwa kugandamiza za kiwango kinachoridhisha.	Anachapa motifu za namba na herufi kwa njia ya kugandamiza za kiwango kizuri.	Anachapa motifu za namba na herufi kwa njia ya kugandamiza za kiwango cha juu na zenye ubunifu.

Umahiri Mahususi	Shughuli za Kutendwa na Mwanafunzi	Vigezo vya Upimaji	Upimaji wa Viwango vya Utendaji			
			<i>Utendaji hafifu wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji wa wastani wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri wa mwanafunzi</i>	<i>Utendaji mzuri sana wa mwanafunzi</i>
9.3 Kuimba nyimbo na kutumia ala za muziki	a) Kuimba nyimbo zenye maudhui ya stadi za KKK.	Nyimbo zenye maudhui ya KKK zinaumbwa kwa ustadi.	Anaimba nyimbo zenye maudhui kidogo sana ya KKK.	Anaimba nyimbo zenye maudhui kiasi ya KKK.	Anaimba nyimbo zenye maudhui ya kutosha ya KKK kwa usahihi.	Anaimba nyimbo zenye maudhui ya kutosha ya KKK kwa usahihi na ubunifu.
	b) Kuimba nyimbo na kutumia ala za muziki.	Uimbaji na utumiaji wa ala za muziki unafanyika kwa usahihi.	Anaimba nyimbo bila kutumia ala za muziki.	Anaimba nyimbo na kutumia ala za muziki kwa kukosea kosea	Anaimba nyimbo na kutumia ala za muziki kwa usahihi.	Anaimba nyimbo na kutumia ala za muziki kwa usahihi na kuongezea ubunifu.
9.4 Kufanya sanaa za maonesho	a) Kuigiza na kuelezea ujumbe uliomo katika igizo.	Uigizaji na uelezaji wa ujumbe wa igizo unafanywa kwa usahihi.	Anaigiza tu bila kueleza ujumbe wa igizo.	Anaigiza igizo lenye ujumbe na kueleza ujumbe kwa kukosea.	Anaigiza igizo na kueleza ujumbe uliomo kwa usahihi.	Anaigiza igizo na kuelezea ujumbe uliomo kwa usahihi na kuongeza ubunifu.
	b) Kusimulia hadithi zenye mafundisho.	Usimuliaji wa hadithi zenye mafundisho unafanyika kwa kuzingatia kanuni.	Anasimulia hadithi zenye mafundisho kwa kuzingatia kanuni chache sana.	Anasimulia hadithi zenye mafundisho kwa kuzingatia kanuni chache.	Anasimulia hadithi zenye mafundisho kwa kuzingatia kanuni zote vizuri.	Anasimulia hadithi zenye mafundisho kwa usahihi na ubunifu kwa kuzingatia kanuni zake.